

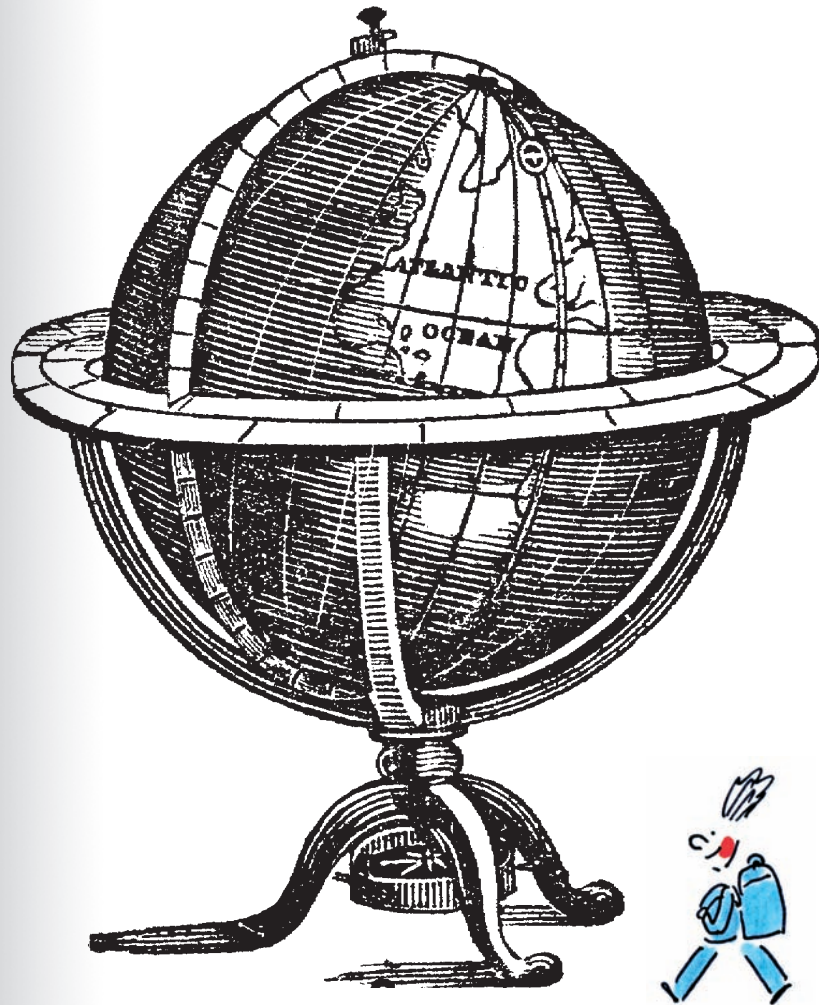

3. PREDNÁŠKA
DETSKEJ UNIVERZITY V DIVADLE ARÉNA

Prečo sa musí chodiť do školy?

Eva Gajdošová

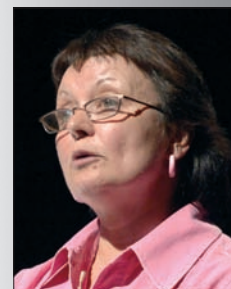

Niektorí žiaci chodia do školy radi, iní sú nespokojní, ďalší nešťastní a unudení, pretože sa im nedarí. Prečo je to tak? Na vine nie sú len učitelia alebo schopnosti či inteligencia žiakov, ale aj to, ako sa dokáže žiak prispôbiť podmienkam v škole, ako vie zvládnuť školské príkazy a pravidlá, ako vie tolerovať správanie spolužiakov a pedagógov, ako aj to, ako sa vie vyrovnáť s novými náročnými situáciami a problémami. Tak ako väčšina dospelých pracuje a má svoje pracovisko, pre žiakov je prácou učenie, školská budova je ich pracoviskom a triedny kolektív pracovnou skupinou. Práve pomocou školy, učiteľov, spolužiakov a získaných poznatkov si každý môže odpovedať na otázky: Kto som a aký som? Aká je moja tvorivosť? Ako komunikujem s inými ľuďmi? Ako viem riešiť problémy a aké je moje postavenie v kolektíve? Samých seba, ale aj správanie ľudí okolo nás môžeme poznať na základe našej osobnosti.

Dve duše v jednom tele

Psychológovia najčastejšie používajú dve základné typológie osobnosti. Prvá z nich rozdeľuje ľudí na extrovertov a introvertov, druhá sa opiera o poznanie starovekých Grékov a Rimanov, že ľudí je možné rozdeliť do štyroch skupín podľa temperamentu – sangvinik, choleric, melancholik a flegmatik. Tieto skupiny sa, samozrejme, prelínajú. A väčšina ľudí má zmiešaný typ temperamentu. Každý človek je iný a veľmi osobitý. Je skutočne fascinujúcou predstavou, že v súčasnosti chodí po svete šesť miliárd ľudí a všetci sú odlišní. Neexistujú dvaja ľudia, ktorí by boli povahovo rovnakí. Zaujímavosťou sú siamské dvojčatá s jedným telom a dvoma hlavami. V jednom tele žijú dve osobnosti s odlišným temperamentom a koníčkami. A museli sa spolu naučiť vychádzať. Aj v triede má každý žiak isté postavenie.

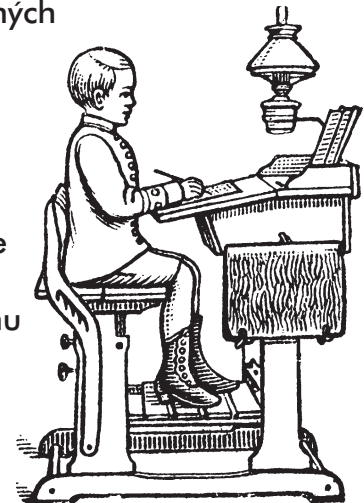

**Doc. PhDr.
Eva Gajdošová, CSc.
(1951)**

Od roku 1987 je vysokoškolskou učiteľkou na Katedre psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Špecializuje sa na školskú psychológiu, venuje sa problematike vstupu školského psychológa do humanizácie škôl, novým formám spolupráce psychológa s rodičmi žiaka, riešeniu problémov žiakov v učení a v správaní, kariérovému poradenstvu mládeže. Je spoluzakladateľkou Asociácie školskej psychológie SR a časopisu Školský psychológ, členkou Metodického rady MŠ SR pre výchovné a psychologické poradenstvo, koordinátorkou overovania Programu prevencie násillia v školách Srdce na dlani, spoluzakladateľkou humanistickej základnej školy – Školy priateľského partnerstva a v súčasnosti školy Deti Európy.

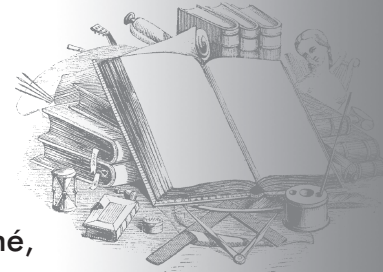
Môže byť hviezdou, môže patriť do skupiny prijatých a uprednostňovaných, prípadne neprijatých, či odmietaných a dobrovoľne sa izolujúcich. Na to, ku ktorej skupine sa žiak zaradí, vplyva jeho prospech, vzhľad, schopnosti a nakoniec vek. Žiaci častejšie odmietajú spolužiakov, ktorí majú vynikajúci prospech, ale aj žiakov s hraničným intelektom, či žiakov vyzdvihovaných učiteľmi pre učebné výsledky a správanie. Medzi odmietanými žiakmi je aj viac jedincov s telesnými chybami. Sú medzi nimi žiaci obézni, trpiaci zajakávaním alebo s poruchou zraku. Za vodcov si žiaci vyberajú šikovných, múdrych, životaschopných a aktívnych jedincov. Lepších, ako sú oni sami, ale zase nie najlepších a najschopnejších spolužiakov. Kým v nižších ročníkoch postavenie žiaka závisí od prospechu a správania, v puberte sa žiaci posudzujú medzi sebou podľa osobnostných vlastností. Medzi najdôležitejšie patria emocionálne, potom vôľové a nakoniec intelektuálne vlastnosti.

IQ nie je zárukou úspechu

Sú ľudia, ktorí majú vysoko rozvinutú inteligenciu, teda všeobecnú rozumovú schopnosť. Psychológovia ju vedia odmerať vybranými psychodiagnostickými testami a zistiť, či je IQ (inteligentný kvocient) priemerné (84 a menej) alebo dokonca nadpriemerné, teda vyššie ako 115. Sú však ľudia, ktorých IQ je síce priemerné, ale majú vysoko rozvinutú emocionálnu inteligenciu, teda EQ, vďaka čomu sa im v práci darí. EQ môžeme pozorovať už v mladšom veku dieťaťa. Prvé známky empatie si môžeme všimnúť u detí okolo dvoch rokov. Emocionálna inteligencia sa dá rozvíjať a človek, ktorý na sebe pracuje, môže svoje EQ doviest na skutočne vysokú úroveň. Podľa výšky IQ a výsledkov klasických psychologických testov sa vôbec nedá predpovedať úspešnosť človeka v práci, v sociálnych vzťahoch, vo vybranej profesii ani jeho spokojnosť v každodennom živote. Na úspešnosti človeka v živote sa podieľa IQ len

dvadsiatimi percentami. V 80 percentách hrajú rolu iné vplyvy – spoločenský pôvod, kontakty, šťastie, schopnosť rýchlo sa adaptovať, schopnosť podstúpiť riziko. Významné sú práve vlastnosti emocionálnej inteligencie, medzi ktoré patrí schopnosť sebamotivácie, vedieť sa nevzdávať pri prekážkach a frustrácii, ovládať svoje city, nálady, zabrániť úzkosti a nervozite, schopnosť vcítiť sa do situácie iných ľudí.

Typ osobnosti

Introvert: Pracuje radšej sám, alebo s jedným, nanajvýš dvoma dobrými kamarátmi. Nemá rád spoločnosť, nie je rád stredobodom pozornosti, pracuje radšej s vecami ako s ľuďmi, je „obrátený“ do svojho vnútra.

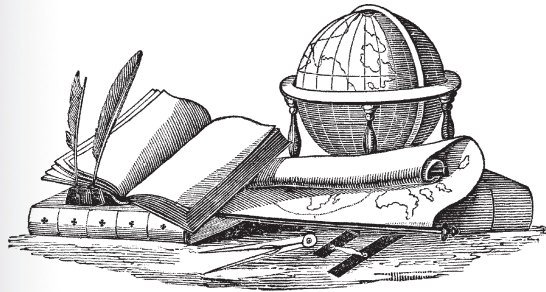
Extrovert: Pracuje radšej s ľuďmi a má rád kolektív. Je komunikatívny, spolupracuje, je spoločenský, je rád v centre pozornosti iných. Vyhovuje mu práca, v ktorej je zmena, je „obrátený navonok“.

Sangvinik: Veselý, spoločenský, komunikatívny, je rád medzi ľuďmi. Tiež povrchný, rýchly a niekedy nespoľahlivý.

Cholerik: Aktívny, prudký, výbušný, konfliktný, rýchlo sa nadchne a vstupuje do rizika.

Flegmatik: Pokojný, pohodlný, pomalší, nekonfliktný, spoľahlivý partner.

Melancholik: Jemný, citlivý a úzkostlivý. Neverí si, má znížené sebavedomie, je detailista.

V škole sa okrem vedomostí naučíme:

- Poznať a pochopiť seba samého a iných ľudí okolo seba.
- Dobre komunikovať s inými (vrstovníkmi, staršími žiakmi, dospelými).
- Správne riešiť konflikty.
- Mať celkom dobrý odhad na iných, odhadnúť, akí sú, čo môžem od nich očakávať, ako sa budú správať.
- Byť empatický a vedieť vycítiť, čo kto prežíva, čo sa odohráva v jeho duši, či je práve teraz smutný, nazlostený alebo nešťastný.
- Tolerovať aj tých spolužiakov, ktorí sú celkom iní ako vy, odlišní, s inými záujmami, názormi.
- Brať iných žiakov takých, akí sú, s ich rozdielmi, odlišnosťami, chybami a nedostatkami.
- Meniť svoje správanie, keď sa ukáže, že nie je dobré, že nevedomky ubližujem iným.
- Stávať sa postupne ľudskejšim, pomáhať iným, slabším.
- Stáť na strane tých, ktorí to potrebujú.
- Naučiť sa nevysmievať sa tým, ktorí sú od nás slabší, zraniteľnejší.
- Naučiť sa pracovať v tíme, byť schopný s ostatnými sa dohodnúť, prijať dohodu či kompromis.
- Pochopiť svoje správanie a správanie iných.

